

Вимоги законодавства ЄС у сфері енергетичної ефективності будівель та проблеми їх імплементації в Україні

Юлія Ващенко

кандидат юридичних наук, доцент Київського національного університету імені Тараса Шевченка, консультант юридичної фірми “ЮрЕнергоКонсалтинг” за проектом USAID «Муніципальна Енергетична Реформа»

VI Міжнародний інвестиційний бізнес-форум
з питань енергоефективності та відновлюваної енергетики
(4-7 листопада 2014 р., Київ)

Важливість доступу до сучасних енергетичних послуг

- ▶ **“Енергопостачання є ключовим елементом для успішної участі громадян у соціальному та економічному житті”**

Резолюція Європейського Парламенту від 19 червня 2008 р. щодо Європейської Хартії про права споживачів енергії (2008/2006 (INI))

- ▶ **“Без доступу до сталих та сучасних енергетичних послуг є неможливим реальний розвиток.”**
- ▶ **“Енергія є сферою, де існує реальна глобальна взаємозалежність, у якій наша планета є дійсно взаєпов’язаною та у якій наші дії мають вплив на інших.”**

José Manuel Durão Barroso President of the European Commission
Empowering the world: Can Europe bring an end to energy poverty in our lifetime? EU Sustainable Energy For all Summit
Brussels, 16th April 2012

*

Стабільний доступ до енергії – невід’ємна складова права людини на належне житло

- ▶ Стаття 11 Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права закріплює право кожного на достатній життєвий рівень для нього і його сім’ї, що включає достатнє харчування, одяг і житло, і на неухильне поліпшення умов життя.
- ▶ Відповідно до Загального коментаря Комітету економічних, соціальних та культурних прав ООН №4 від 13.12.1991 р. право на достатнє житло включає, зокрема, стабільний доступ до енергії для приготування їжі, опалення та освітлення.

*

Основні акти законодавства ЄС щодо енергетичної ефективності будівель

- ▶ Директива 2012/27/EU Європейського Парламенту та Ради від 25 жовтня 2012 року “Про енергетичну ефективність, що доповнює Директиви 2009/125/ЕС та 2010/30/EU та замінює Директиви 2004/8/ЕС та 2006/32/ЕС”;
- ▶ Директива 2010/31/EU Європейського Парламенту та Ради від 19 травня 2010 року “Про енергетичну ефективність будівель” (оновлена).

Правові підстави для імплементації директив ЄС про енергетичну ефективність у законодавство України

- ▶ Закон України №2787-VI від 15 грудня 2010 р. “Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного співтовариства”
- ▶ Закон України від “Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” від 18 березня 2004 року №1629-IV
- ▶ Рішення Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства від 18 грудня 2009 р. D/2009/04/MC-EnC “Про приєднання України до Договору Енергетичного Співтовариства”
- ▶ Рішення Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства 2009/05/MC-EnC від 18 грудня 2009 р. (із змінами, внесеними Рішенням 2010/02/MC-EnC від 24 вересня 2010 р.)
- ▶ Рекомендація Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства від “Про енергетичну ефективність” №2013/XX/MC-EnC від 24 жовтня 2013 року.

*

Основні вимоги законодавства ЄС щодо енергетичної ефективності будівель

- ▶ Визначення основних вимог до енергетичних характеристик будівель та методики їх обчислення
- ▶ Впровадження сертифікації енергетичних характеристик будівель з метою визначення енергетичних характеристик будівель та розробки рекомендованих заходів щодо їх покращення
- ▶ Здійснення періодичних перевірок будинкових систем опалення та кондиціонування повітря
- ▶ Запровадження дієвого механізму контролю за дотриманням вимог законодавства про енергетичну ефективність будівель
- ▶ Забезпечення інформування потенційних власників/наймачів про енергетичні характеристики будівель при будівництві нових будівель, капітальному ремонті будівель, що знаходяться в експлуатації, а також у разі продажу чи передачі в найм будівель (їхніх частин) про енергетичні характеристики будівель
- ▶ Розробка національних планів з енергетичної ефективності (енергетичної ефективності будівель)
- ▶ Забезпечення підготовки, сертифікації та/або акредитації незалежних фахівців з сертифікації енергетичних характеристик будівель, перевірок систем опалення та кондиціонування повітря
- ▶ Розробка ефективних організаційних та фінансових механізмів стимулювання покращення енергетичних характеристик будівель

*

Можливі варіанти імплементації Директив ЄС щодо енергетичної ефективності будівель в Україні

Прийняття спеціального закону про енергетичну ефективність будівель	Прийняття загального закону про енергетичну ефективність	Внесення змін до чинних законів (передусім, до Закону України “Про енергозбереження”)
Переваги: - Визначення основних засад енергетичної ефективності будівель у спеціальному законодавчому акті Недоліки: - Необхідність включення ряду відсилочних норм до інших актів законодавства (наприклад, до Законів України “Про енергозбереження”, “Про регулювання містобудівної діяльності”, “Про здійснення державних закупівель”)	Переваги: - Комплексне врегулювання основних питань енергетичної ефективності з урахуванням вимог законодавства ЄС в одному законодавчому акті. - Заміна застарілого Закону України “Про енергозбереження” Недоліки: - Тривалий процес підготовки у зв’язку з доцільністю імплементації основних вимог законодавства ЄС в сфері енергоефективності	Переваги: - Імплементація основних вимог щодо енергетичної ефективності будівель про внесення змін до чинних законів. Недоліки: - Не звільняє від необхідності у перспективі розроблення Закону України “Про енергоефективність” на заміну застарілого Закону України “Про енергозбереження”.

Досвід Держав – членів ЄС щодо транспозиції Директиви про енергетичну ефективність будівель

- ▶ Врегулювання основних питань у законах та їх конкретизація у підзаконних нормативно-правових актах.
- ▶ Законодавче закріплення шляхом:
 - включення спеціальних вимог щодо енергетичних характеристик будівель до загальних законодавчих актів з питань будівництва або енергоефективності/енергозбереження/енергоменеджменту (наприклад, Закон Естонії про будівництво, Закон Хорватії про ефективне використання енергії у прямому споживанні, Закон Чехії про енергетичний менеджмент, Закон Німеччини про енергозбереження, Закон Литви про будівництво, Закон Польщі про будівництво);
 - Прийняття спеціального закону (наприклад, Закон Австрії про енергетичну сертифікацію, Закон Фінляндії про енергетичну сертифікацію будівель, Закон Греції про заходи щодо зниження енергоспоживання у будівлях, Закон Словаччини про енергетичні характеристики будівель, Закон Швеції про енергетичну сертифікацію будівель).

*

Законотворчі ініціативи, спрямовані на імплементацію вимог законодавства ЄС щодо енергетичної ефективності будівель в Україні

- ▶ Законопроект “Про енергетичну ефективність будівель” №4457 від 12.05.2009 (КМУ) – відкликано 11.03.2010
- ▶ Законопроект “Про енергетичну ефективність будівель” №6426 від 25.05.2010 (народний депутат Одарченко Ю.В.) – відхилено 22.12.2011.
- ▶ Законопроект “Про енергетичну ефективність житлових та громадських будівель” №0856 від 12.12.2012 (КМУ) – відхилено та знято з розгляду 10.10.2013 р.
- ▶ Законопроект “Про енергетичну ефективність будівель”, підготовлений Мінрегіонбудом (оприлюднено на сайті Мінрегіонбуду 16.09.2014 р.)

Участь громадськості у процесі підготовки законопроекту «Про енергетичну ефективність будівель» (розробник - Мінрегіонбуд):

- ▶ Офіційне оприлюднення на сайті розробника – Мінрегіонбуду (16.09.2014, 08.07.2014,)
- ▶ Презентація основних положень законопроекту на робочих групах, конференціях, круглих столах тощо;
- ▶ Громадське обговорення законопроекту в Державній службі України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва за ініціативою громадської ради при Мінрегіонбуді (17.10.2014 р.). За підсумками обговорення учасники дійшли згоди щодо необхідності підтримання у нинішніх умовах України проекту Закону України «Про енергетичну ефективність будівель».

*

Законопроект «Про енергетичну ефективність будівель» (в редакції станом на 16.09.2014 р.):

основні положення у контексті вимог ЄС

- ▶ Встановлення мінімальних вимог до енергетичної ефективності будівель;
- ▶ Запровадження паспортизації (об'єктів будівництва, будівель, що підлягають реконструкції або капітальному ремонту) та сертифікації енергетичної ефективності будівель;
- ▶ Здійснення інформаційного забезпечення в сфері енергетичної ефективності будівель;
- ▶ Надання державної підтримки енергоефективних заходів виключно за наявності сертифікату енергетичної ефективності будівлі.

*

Законопроект «Про енергетичну ефективність будівель» (в редакції станом на 16.09.2014 р.): деякі пропозиції щодо удосконалення в контексті вимог ЄС

- ▶ Приведення у відповідність до вимог Директиви про енергетичну ефективність будівель положень законопроекту, зокрема, в частині:
 - встановлення мінімальних вимог (не тільки для об'єктів будівництва, але і для існуючих будівель);
 - сертифікації енергетичної ефективності будівель (поступове поширення цього механізму також на інші будівлі, передбачені Директивою);
 - закріплення механізмів контролю за дотриманням законодавства в сфері енергетичної сертифікації будівель (зокрема, запровадження реєстрів сертифікатів та фахівців, які можуть проводити сертифікацію);
 - встановлення вимог до фахівців з енергетичної сертифікації будівель (наразі положення законопроекту стосуються лише фахівців з енергетичної паспортизації об'єктів будівництва);
 - запровадження перевірок систем опалення та кондиціювання повітря;
 - визначення конкретних фінансових механізмів стимулювання заходів з енергоефективності у будівлях;
 - ✱ визначення видів правопорушень в сфері енергетичної ефективності будівель та заходів відповідальності.

Дякуємо за увагу!

